

Partij voor de Dieren
Mevrouw dr. B.E.J.M. Verstappen
Bolakker 24
5081 EH HILVARENBEEK

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
Bank ING 67.45.60.043
Postbank 1070176

Onderwerp

Beantwoording vragen ex artikel 3.2 van het Reglement van Orde van mevrouw B. Verstappen namens Partij voor de Dieren over recente uitbraak van de Mexicaanse griep in relatie tot intensieve veehouderij

Datum

22 juni 2009

Ons kenmerk

1546218

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

R. Scholtens

Directie

Ecologie

Telefoon

(073) 681 22 60

Fax

(073) 681 28 44

Bijlage(n)

3

E-mail

RScholtens@brabant.nl

Geachte mevrouw Verstappen,

Bij brief van 27 april 2009, ingekomen op 29 april 2009, heeft u namens de Partij voor de Dieren-fractie ingevolge artikel 3.2 van het Reglement van Orde voor Provinciale Staten meerdere vragen gesteld.

Toelichting

De uitbraak van het nieuwe influenza A (H1N1) virus in het begin van dit jaar is voor de partij voor de Dieren reden voor het stellen van Statenvragen over de intensieve veehouderij. Uit de brief (zie bijlage A) volgt dat de PvdD een direct verband veronderstelt tussen de intensieve veehouderij en deze nieuwe griep.

Dit verband is echter niet wetenschappelijk aangetoond. Er is wereldwijd (WHO¹, RIVM²) geen bewijs van varken op mens besmetting door dit virus. De ziekte circuleert ondermensen. Wel is er een besmetting van varkens door een medewerker van een varkensbedrijf in Canada. Van de 2200 varkens op dat bedrijf werd ca. 10% besmet. De symptomen van zowel medewerker als varkens waren mild.³

1

http://www.who.int/csr/disease/swineflu/frequently_asked_questions/about_disease/en/index.html

² <http://www.rivm.nl/cib/themas/nieuwe-influenza/faq-varkens.jsp>

³ <http://www.cbc.ca/canada/story/2009/05/02/swineflu-ns-cases789.html>

Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereikbaar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis of met de treintaxi.

Door de WHO⁴ worden de symptomen van deze griep als opvallend mild beschreven. Met uitzondering van Mexico hebben vrijwel alle ernstig zieken en sterfgevallen een achtergrond van een chronische aandoening.

Datum

12 juni 2009

Ons kenmerk

In Europa is op dit moment de uitbraak van de ziekte beperkt tot reizigers uit Noord-Amerika en soms binnen een kring van mensen rond deze reizigers. De wereld is nu, in vergelijking met het recente verleden, veel beter op dergelijke uitbraken (influenza) voorbereid. Dit heeft zeker te maken met de inspanning van internationale organisaties om de verspreiding van het vogelgriepvirus wereldwijd te kunnen volgen (Dr. M. Chan, WHO⁵).

In Noord Amerika is het totale aantal ziekte en sterfgevallen door griep (seizoens griep en deze nieuwe griep) niet opvallend (CDC, Fluview⁶)

Op 11 juni heeft de WHO fase 6 afgegeven voor de Nieuwe Influenza A (H1N1). Dit betekent dat er officieel wereldwijd sprake is van een griep пандemie, met verspreiding op meerdere continenten. Ook in Nederland ziet het RIVM een toename van het aantal besmettingen. Op dit moment hebben de meeste Nederlandse grieppatiënten de infectie in het buitenland opgelopen, maar er is ook sprake van beperkte verspreiding in eigen land. De nadruk ligt nu nog op het indammen van de verspreiding van de ziekte. Waarschijnlijk komt Nederland later in een fase waarin deze aanpak verandert. Dan zal de nadruk vooral liggen op het zo snel mogelijk verstrekken van de juiste medische zorg en minder op de opsporing.

Natuurlijk vinden GS het belangrijk en noodzakelijk dat infectieziekten in het algemeen en overdraagbare ziekten door dieren in het bijzonder de nodige aandacht krijgen van de verantwoordelijke overheden.

Landelijk en op niveau van de GHOR-regio's zijn draaiboeken opgesteld die beschrijven hoe te handelen in geval van een griep пандemie. Dit najaar vindt in Brabant op dit gebied een grote oefening plaats. Een oefening die reeds gepland was voor de uitbraak van het nieuwe influenza A (H1N1) virus.

Met de Provincie Utrecht, VWS en LNV is ambtelijk overleg gevoerd over de beantwoording.

-----
⁴ WHO, 11 mei 2009, Assessing the severity of an influenza pandemic

http://www.who.int/csr/disease/swineflu/assess/disease_swineflu_assess_20090511/en/index.html

⁵ WHO, 8 mei 2009, toespraak van Dr Margaret Chan, Director-General of the World Health Organization, "World is better prepared for influenza pandemic"

http://www.who.int/dg/speeches/2009/asean_influenza_ah1n1_20090508/en/index.html

⁶ <http://www.cdc.gov/flu/weekly/>

Beleidsbrief van de Ministers van VWS en LNV (bijlage B)

Tijdens een interpellatie op verzoek van de SP (Provinciale Staten vergadering van 13 februari 2009), over 'Onderzoek gezondheid & intensieve veehouderij' hebben Gedeputeerde Staten aangegeven dat het advies van de Ministers van VWS en LNV in de komende beleidsbrief over dit onderwerp voor haar leidend zal zijn.

Datum

12 juni 2009

Ons kenmerk

-

De aangekondigde beleidsbrief van VWS en LNV is op 29 mei 2009 gepubliceerd⁷. Met de beleidsbrief informeert de Minister van VWS namens de Minister van LNV de Kamer nader over het onderwerp intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's en het onderzoek naar onder meer de relatie MRSA en megastallen.

De brief stelt dat de provincie verantwoordelijk is voor het ruimtelijk beleid op het niveau van het toewijzen van voor IV geschikte gebieden. Dit geldt ook voor de afwegingen inzake het gezondheidsrisico op dat niveau, bijvoorbeeld het aanwijzen van LOG's als potentieel inplaatsingsgebied voor veehouderijen.

Bij de beantwoording van de vragen van de SP (ex. Artikel 3.1 nr.1474160) tijdens de Provinciale Staten vergadering van 12-12-2008 over "Onderzoek gezondheidseffecten megastallen" is door Gedeputeerde Staten aangegeven dat de gemeenten een belangrijke rol hebben bij de zorg voor de gezondheid van haar burgers waarvoor zij advies kunnen inwinnen bij de GGD. Als dat nodig en gewenst is kan de provincie een bemiddelende rol kan spelen. In de beleidsbrief wordt deze rolverdeling bevestigd.

De afweging ten aanzien van specifieke locaties vindt lokaal door de gemeenten plaats. De bestaande kennis over stallen is door het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland hanteerbaar gemaakt in de vorm van een informatieblad⁸. Dit informatieblad is in overleg met het RIVM opgesteld. Het informatieblad is verspreid naar alle GGD'en in Nederland. De aanbevelingen uit het "RIVM rapport Volksgezondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland" uit 2008 zijn in dit informatieblad verwerkt. Voor uw informatie hebben we een exemplaar bij gevoegd (Bijlage C).

Beide Ministers concluderen op basis van het huidige onderzoek dat nieuwe (grote) bedrijven niet per definitie hoeven te leiden tot een verslechtering van de gezondheidsrisico's wanneer aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

-----
⁷ <http://www.minvws.nl/kamerstukken/pg/2009/intensieve-veehouderij-en-gezondheidsrisicos.asp>

⁸

<https://www.ggdkenisnet.nl/kennisnet/paginaSjablonen/raadplegen.asp?display=2&atoom=51320&atoomsrt=2&actie=2>

De Ministers zien op dit moment geen redenen voor landelijke nieuwe normen of eisen of voor wijziging van bestaande landelijke normen. Ook zien de Ministers nu geen redenen om landelijk nadere eisen te stellen aan nieuw te bouwen bedrijven. De Ministers geven wel aan dat op gemeentelijk niveau de GGD betrokken zou moeten zijn bij onder andere vergunningverlening en het opstellen van bestemmingsplannen zodat een lokale afweging gemaakt kan worden over schaalvergroting waarbij de lokale omstandigheden in acht worden genomen.

Datum

12 juni 2009

Ons kenmerk

-

In de beleidsbrief kondigen de Ministers een nader gezondheidsonderzoek aan naar de blootstelling van omwonenden door veehouderijen en een nader onderzoek naar de door huisartsen geregistreerde gezondheidsklachten van omwonenden van veehouderijen. Ook zal de relatie tussen beide onderzocht worden.

De Ministers sluiten niet uit dat in de toekomst wel besloten zal worden tot aanvulling of wijziging van normen en eisen.

Uit onderzoek is overigens gebleken dat er geen verhoogd risico is op veegerelateerde MRSA voor de omwonenden van intensieve varkenshouderijen.

Beantwoording van de vragen

De aanbevelingen uit het RIVM rapport zijn verwerkt in een GGD-informatieblad en rondgestuurd naar alle GGD'en in Nederland. Dit informatieblad is in overleg met het RIVM opgesteld. De door u gestelde vragen over de aanbevelingen in het RIVM-rapport en de rol van de provincie worden in deze beleidsbrief in het juiste perspectief geplaatst.

Daar waar u een grote verantwoordelijke rol van de provincie veronderstelt is directe verantwoordelijkheid beperkt tot het aanwijzen van in potentie voor veehouderij geschikte gebieden op streekplan-/reconstructieplanniveau.

Zoals wij in onze antwoorden op vragen van de SP reeds hebben aangegeven zien wij voor de provincie vooral een bemiddelende rol weggelegd op het moment dat op lokaal niveau beslissingen worden genomen.

Wij beantwoorden uw vragen als volgt.

- 1.a. Welke voorzorgsmaatregelen geadviseerd in het RIVM rapport Volksgezondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland uit 2008 worden in de provincie Noord-Brabant genomen? (zie tevens bovenstaande inleidende tekst)
- 1.b. Gelden de genomen voorzorgsmaatregelen alleen toekomstige bedrijven of gelden deze maatregelen ook voor bestaande veehouderij-bedrijven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

a. Het is ons op detailniveau niet bekend hoe de gemeenten omgaan met de aanbevelingen uit het RIVM-rapport. Het is ons wel bekend dat steeds meer gemeenten de GGD betrekken bij de te nemen besluiten. Wij zullen er bij de gemeenten op aandringen de GGD te betrekken bij de te nemen besluiten.

b. Het rapport van het RIVM gaat over de invloed van de maat van bedrijven op het gezondheidsrisico voor mensen en is onafhankelijk van de vraag of er sprake is van nieuwe of bestaande bedrijven.

Datum

12 juni 2009

Ons kenmerk

-

2. Welke voorzorgsmaatregelen geadviseerd in het RIVM rapport Volksgezondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland uit 2008 worden in de provincie Noord-Brabant niet genomen? Kunt u aangeven waarom u deze adviezen uit dit onderzoek, niet opvolgt?

Antwoord 2.

Het is in principe niet de rol van de Provincie om deze aanbevelingen op lokaal niveau te implementeren dat is de rol van Gemeenten. Echter, gezien de betrokkenheid van de provincie bij de ontwikkeling van een aantal LOG's, willen wij ons samen met de betrokken gemeenten en de GGD beraden op te nemen stappen.

3. Indien u adviezen van het RIVM onderzoek uit 2008 niet opvolgt, welke garanties heeft de bevolking dan, dat u adviezen uit mogelijk vervolg onderzoek wél opvolgt?

Antwoord 3.

Het is niet de rol van de Provincie om deze aanbevelingen op lokaal niveau te implementeren dat is de rol van de gemeenten. Mocht het nadere gezondheidsonderzoek adviezen opleveren op het niveau van het aanwijzen van voor veehouderij geschikte gebieden dan zullen wij met deze adviezen rekening houden.

4. Hoe denkt u om te gaan met claims van de bevolking op basis van het voorzorgbeginsel indien, door het niet opvolgen van concrete adviezen van het RIVM en andere instellingen als de GGD'en Noord-Brabant en Zeeland, er straks aantoonbare negatieve gevolgen zijn voor de volksgezondheid?

Antwoord 4.

Het is aan de gemeenten om op lokaal niveau hierover te besluiten. Door de GGD te betrekken bij de te nemen besluiten kunnen gemeenten passende zorgvuldig afgewogen besluiten nemen.

5. Het RIVM concludeert dat gemotiveerd en goed geschoold personeel aantrekken op (intensieve) veehouderijen moeilijk is, waardoor de mogelijkheid dat ziekten bij dieren of het personeel zelf pas laat ontdekt worden en zich dus al verder hebben kunnen verspreiden.

Op verschillende veehouderijbedrijven werken inderdaad laaggeschoolde, ongemotiveerde (buitenlandse) werknemers. Bent u met deze situatie bekend? Zo ja, bent u van plan hiertegen op te treden, gezien de gevaren voor verspreiding van ziekten? Op welke wijze?
Zo neen, bent u van plan u hierover nader te informeren, bijvoorbeeld door deze situatie te onderzoeken? Zo neen, waarom niet? Zo ja, op welke wijze en welke termijn?

Datum

12 juni 2009

Ons kenmerk

-

Antwoord 5

Nee, wij zijn niet van plan ons nader te informeren ten aanzien van deze materie. Dit is een zaak van de veehouderijsector en de controlerende instanties.

6. Er gaan hardnekkige verhalen de ronde dat ongeschoold en ongemotiveerd buitenlands personeel uit onder andere Polen wordt aangetrokken op intensieve veehouderijen.

Het gaat om werknemers, die zonder contract of op basis van een tijdelijk contract werkzaam zijn en op het moment dat ze ziek worden, onmiddellijk ontslagen worden. Dit is een mensenwaardige situatie. Het gevaar bestaat ook dat dergelijke werknemers langer dan goed voor ze is, blijven doorwerken. Overdracht van virussen krijgt hierdoor meer kans. Bent u bereid onderzoek te verrichten naar het waarheidsgehalte van deze verhalen? En indien ze juist zijn, gepaste maatregelen te nemen tegen deze ongewenste, mensonterende en bovendien potentieel gevaarlijke situatie?

Antwoord 6.

zie antwoord 5

7. a. Komen er in Brabant nog gemengde intensieve veehouderij bedrijven voor met varkens én kippen? b. Zo ja, om hoeveel bedrijven gaat het?
c. Welke maatregelen gaat u nemen om deze potentieel gevaarlijke situatie in te dammen, cq ongedaan te maken?

Antwoord 7

a. Ja,

b. en c.

Nieuwe gemengde bedrijven met varkens en kippen worden in Brabant vrijwel niet opgericht.

Veehouderijen die willen groeien kiezen uit economisch oogpunt meestal voor specialisatie.

Gemengde bedrijven zijn in Brabant over het algemeen klein van omvang en het aantal neemt

af. Het beoordelen van de risico's van gemengde bedrijven op lokaal niveau nieuw of bestaand is een rol van de gemeenten. GS beraden zich of het wenselijk is om op streekplan-/reconstructieplanniveau het oprichten van gemengde bedrijven met varkens en kippen te ontmoedigen.

8. a. Hoeveel intensieve varkensbedrijven liggen op minder dan 1 km afstand van intensieve kippenbedrijven?
b. Welke maatregelen gaat u nemen om deze potentieel gevaarlijke situatie in te dammen, cq ongedaan te maken?

Datum

12 juni 2009

Ons kenmerk

-

Antwoord 8

- a. *Vrijwel overal in Brabant ligt binnen een afstand van 1 km van een kippenstal wel een varkensstal. Dit heeft zover bekend niet tot problemen met influenza geleid.*
b. *De beoordeling van de lokale gezondheidsrisico's in nieuwe en bestaande situaties is de rol van de gemeenten. GS beraden zich of het wenselijk is om op streekplanniveau eisen te stellen aan de afstanden tussen varkensbedrijven en kippenbedrijven.*

9. In Brabant neigen steeds meer agrariërs er noodgedwongen toe om, naast hun bancaire gefinancierde core-business, neveninkomsten te genereren. Een vleeskuikenhouder in Schaijk, waar zo'n honderdvijftigduizend viraal-bacterieel gevoelige dieren gehouden worden, is in het bezit van een weegbrug, waarop in grote vrachtwagens veetransporten uit de omgeving gewogen kunnen worden.

Tijdens de open dag op 24 april 2009 verscheen er op de weegbrug een drie lagen hoge volgeladen vrachtauto met varkens van het in Reek gevestigde transportbedrijf Toonen. (zie bijlage 1 en 2 foto's vrachtwagen).

De weegbrug bevindt zich pal naast de gloednieuwe stal waarin zich straks vrijwel permanent 46.000 opgroeiende vleeskuikens bevinden.

- a. Bent u op de hoogte van deze potentieel gevaarlijke situatie in Schaijk?
b. Wat gaat u ondernemen om deze risicovolle situatie ongedaan te maken?
c. Welke risicovolle situaties bevinden zich nog meer in Brabant? Is er onderzoek gedaan naar andere risicovolle situaties?

Antwoord 9

- a. *Nee, wij kenden deze situatie niet;*
b. *Wij hebben de gemeente geïnformeerd en gevraagd ons op de hoogte te houden. Het is de rol van de gemeente om samen met de GGD een passende evaluatie van deze situatie te maken.*
c. *Het is ons niet bekend of er nog meer van deze situaties in Brabant bestaan. Het is de rol van de gemeente om samen met de GGD een passende evaluatie van dergelijke situaties te maken.*

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

, voorzitter

, secretaris